

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะตามสถานภาพส่วนบุคคลในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือน ที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน จำนวน 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างได้ครบ จำนวน 274 ฉบับ นำมารวบรวมและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ ที และสถิติทดสอบเอฟ และเมื่อพบความแตกต่างทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ ปรากฏผลสรุปจากการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 53.28 เพศหญิง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 46.72 เมื่อจำแนกตามอายุพบว่าส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 36.13 รองลงมา มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 30.66 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 41.24 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 26.28 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 51.46 รองลงมา อยู่ในพื้นที่ 11-20 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน โดยรวมอยู่ในระดับมีความรู้มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความรู้อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความรู้สูงสุด คือ ขยะเปียก คือ ขยะประเภทที่ย่อยสลายได้ง่ายสูง ได้แก่ เศษอาหาร เศษพืชผัก ผลไม้ ซากสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น รองลงมา อบต. ควรจัดให้มีถังรองรับขยะทั้งสามประเภท คือ ถังขยะเปียก ถังขยะแห้ง และถังขยะอันตราย ขยะอันตราย หมายถึง ขยะที่เป็นพิษ มีฤทธิ์กัดกร่อนและระเบิดได้ง่ายต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ อบต. ควรจัดให้มีที่รองรับขยะในที่สาธารณะ เช่น ถนน ศาลาที่พักในเขตเทศบาล มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ขยะประเภทเศษอาหารผัก และผลไม้ เนื้อสัตว์ต่าง ๆ สามารถทิ้งลงในแหล่งน้ำธรรมชาติได้ และไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำด้วย เนื่องจากเป็นอาหารของสัตว์น้ำ ถังรองรับขยะประเภทต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องปิดเพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บขยะของพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีระดับความรู้ในระดับน้อย ได้แก่ เราไม่จำเป็นต้องแยกขยะเพราะเจ้าหน้าที่ทำการเก็บขนต้องนำขยะเหล่านั้นไปคัดแยกอีกครั้ง ก่อนที่จะนำไปกำจัด และขวดแตก แก้วแตก หลอดไฟแตก ควรทิ้งขยะร่วมกับขยะอื่นๆ ตามลำดับ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ คือ ด้านการร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการร่วมดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้อยู่ในระดับมาก ด้านการร่วมในการติดตามผลงานอยู่ในระดับมาก และด้านการร่วมประชุมวางแผนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ และเมื่อเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ด้านการร่วมประชุมวางแผนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมในเรื่องท่านร่วมตัดสินใจเลือกวิธีการในการดำเนินงานด้านรักษาความสะอาดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านร่วมจัดทำแผนงานด้านรักษาความสะอาดอยู่ในระดับมาก ท่านให้ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมในพื้นที่ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ท่านร่วมเป็นกรรมการในการจัดทำแผนด้านรักษาความสะอาด อยู่ในระดับปานกลาง และท่านเคยเสนอทางเลือกในการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3.2 ด้านการร่วมดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ คือ ความคิดเห็นในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งเป็น 3 ประเภท คือ ขยะแห้ง ขยะเปียก และขยะมีพิษอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาท่านช่วยดูแลรักษาความสะอาดในแม่น้ำลำคลองอยู่ในระดับมาก ท่านจัดหาสถานที่ตั้งถังขยะรองรับขยะอย่าง

เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ท่านไม่ทิ้งขยะในสถานที่ที่ทาง อบต. ไม่ได้จัดเตรียมไว้อยู่ในระดับมาก และท่านร่วมกับชุมชนจัดตั้งตัวแทนเข้าไปดำเนินงานการบริหารงานด้านรักษาความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3.3 ด้านการร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ คือ พื้นที่ในเขต อบต. มีสภาพแวดล้อมที่ดีอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา อบต. มีการจัดเก็บขยะอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก พื้นที่ในเขต อบต. มีที่รองรับขยะจำนวนเพียงพออยู่ในระดับมาก อบต. มีแผนงาน โครงการด้านการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับมาก และทางน้ำ ทางเท้า และถนนในเขต อบต. สะอาดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3.4 ด้านการร่วมในการติดตามผลงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นในเรื่องท่านสอดคล้องดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เก็บขยะอยู่ในระดับมากมีรองลงมา ท่านร่วมตรวจสอบจำนวนและคุณภาพถังขยะอยู่ในระดับมาก ท่านตรวจสอบการดำเนินงานตาม โครงการด้านการรักษาความสะอาดของ อบต. อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.63 ท่านตรวจสอบบริเวณที่ทิ้งหรือทำลายขยะไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.50 และมีท่านตรวจสอบดูแลสภาพแวดล้อมในเขต อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.49

4. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน จำแนกตามข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

4.1 ด้านการร่วมประชุมวางแผนดำเนินการ พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนไม่แตกต่างกัน

4.2 ด้านการร่วมดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ พบว่า ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ และระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ด้านการร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ พบว่า ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ด้านการร่วมในการติดตามผลงาน พบว่า ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนโดยรวมอยู่ในระดับมีความรู้มาก ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา ศรีนุกูล (2535 : (3)) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมกาทิ้งขยะของประชาชนในพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ระเบียบวินัยของสังคมด้านการทิ้งขยะ แต่มีพฤติกรรมกาทิ้งขยะไม่เป็นระเบียบเหมาะสม ขาดระเบียบวินัย และสอดคล้องกับ อรวรรณ เย็นใจ (2535 : (3)) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และการปฏิบัติของประชาชนที่อาศัยบริเวณริมคลองโอ่งอ่าง กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือน ศึกษาเฉพาะกรณีคลองโอ่งอ่าง ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนในระดับสูง และสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ สุนทรลาภ (2538 : (3)) ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม ผลการศึกษาปรากฏว่า ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับ นิमित ประกอบผล (2543:(3)) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความรู้และการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการขยะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้มากเกี่ยวกับประเภทขยะ ปัญหาและอันตรายที่เกี่ยวข้องกับขยะ การกำจัดขยะและการปฏิบัติต่อขยะ และการใช้ประโยชน์จากขยะ

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการร่วมดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้อยู่ในระดับมาก ด้านการร่วมในการติดตามผลงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการร่วมประชุมวางแผนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับ โคเฮน และออฟซอฟฟ์ (อ้างถึงใน ปรัชญา, 2538 : 12) ได้แบ่งประเภทการมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้าน

ทรัพยากรการบริหารและการประสานความร่วมมือ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่ว่าจะ เป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล และ 4)การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสอดคล้องกับ เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541 : (3)) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาจะเปลี่ยนแปลงตามประเภทการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อวิเคราะห์ความสำคัญของตัวแปรร่วม พบว่า ระดับการศึกษาและการติดตามข้อมูลข่าวสารมีผลต่อระดับความรู้และระดับทัศนคติ ส่วนประเภทการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและอายุมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม

3. ผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541 : (3)) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาจะเปลี่ยนแปลงตามประเภทการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อวิเคราะห์ความสำคัญของตัวแปรร่วม พบว่า ระดับการศึกษาและการติดตามข้อมูลข่าวสาร มีผลต่อระดับความรู้และระดับทัศนคติ ส่วนประเภทการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและอายุมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ ความรู้เกี่ยวกับขยะมีพิษ ขยะอันตราย การคัดแยกประเภทขยะให้กับประชาชนใน

เขตพื้นที่รับผิดชอบเพื่อให้การดำเนินงานการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีบทบาทสำคัญในวางแผนดำเนินงานการจัดการมูลฝอยในชุมชนของตนเอง โดยการสร้างความตระหนักในสภาพปัญหา ร่วมคิดค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินการจัดการมูลฝอยในชุมชน และร่วมดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนกำหนดร่วมกัน และเมื่อพบปัญหาชุมชนจะร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง

3. องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้เข้าไปกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการรักษาความสะอาด และทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และสนับสนุนตามความจำเป็น ซึ่งจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่สื่อสารกับประชาชนและดำเนินการสร้างการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ยังจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารหน่วยงานในการเข้าดำเนินการจึงจะประสบผลสำเร็จ

4. องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ควรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนให้มีความรักในพื้นที่ รักในบ้านเกิด ช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชนให้ดูดี สะอาด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมในแต่ละชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เช่น อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นต้น

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

3. ควรศึกษาวิจัย การรับรู้สภาพปัญหาและการจัดการขยะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับจังหวัด